

МУДРІСТЬ НАРОДНА

Прислів'я та приказки Куби



МУДРІСТЬ НАРОДНА

Збірник двадцятий

ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ КУБИ

Упорядкував
і переклав
з іспанської
Михайло Москаленко

*Видавництво художньої літератури
«Дніпро»
Київ — 1977*

**И(Куб)
П77**

© Видавництво «Дніпро», 1977.

К $\frac{70500-146}{M205(04)-77}$ 125-76

ВСТУПНЕ СЛОВО

Прислів'я та приказки Куби — один із багатьох видів усної творчості братнього народу. Популярні пісні, чотирирядкові куплети («куартетас») і десятирядкові співанки («десімас»), які є виствером колективної поезії і просто-таки на очах, щохвилини наповнюються новим, актуальним змістом, співзвучним запитам нового дня, дотепні загадки, скоромовки та «слівця» («дічарачос») — така далеко не повна картина живої, буйно розквітлої нині народної творчості на Кубі. Особливе ж місце належить тут саме прислів'ям і приказкам, в яких кристалізується історичний досвід кубинського народу, мудрість його трудового життя, його мораль, соціальні ідеали.

Інтерес радянського читача до фольклору Куби, зокрема до її народних афоризмів, подвійний: вони не лише знайомлять із побутом та психологією кубинців, але й дають можливість бодай частково

відчути свіжу «поетичну атмосферу» віддаленого від нас географічно (але не духовно) Острова Свободи.

Прислів'я та приказки Куби цікаві і з погляду свого історичного походження. Кубинська народна творчість, зокрема прислів'я та приказки, є наслідком тривалого взаємовпливу, взаємопроникнення та синтезу двох фольклорних традицій: «креольської» (тобто такої, що походить з іспанської народної поезії) та афро-кубинської, негритянської.

Особливо велику роль у формуванні власне кубинської народної творчості, природно, відіграли прислів'я та приказки іспанські. Іспанія, країна на диво багата прислів'ями, вже в XVI столітті могла пишатися дбайливо впорядкованими й виданими збірками народних афоризмів. Сумлінні збирачі фольклору по найзлиденніших селах, під найубогішими дахами пожинали рясний урожай народної мудрості. Знаменно й те, що ці скарби були відразу ж достойно оцінені: спочатку (ще в XIV столітті) народні прислів'я використав класик іспанської поезії Хуан Руїс у своїй славетній «Книзі добродісного кохання», а згодом до них звернулись і найвидатніші представники літератури іспанського Золотого Віку:

народними прислів'ями та приказками рясніють і «Доротей» Лопе де Веги, і «Життя пройдисвіта» Кеведо, і, нарешті, «Дон-Кіхот» Сервантеса... Колонізація Нового Світу призвела до швидкого поширення іспанської мови, а з нею й іспанських прислів'їв та приказок на нових величезних просторах. На Кубі, як і в інших районах завойованої іспанцями Америки, перші покоління прибульців вдавалися у повсякденному житті до прислів'їв і приказок, завезених сюди з Іспанії; проте з плином часу населення острова під дією цілого ряду факторів (географічної віддаленості від Іспанії, іншого природного середовища, нового способу життя і праці, активного впливу негритянського фольклору, африканських вірувань та ін.) стало творити нові, вже кубинські прислів'я та приказки. Значне місце в цьому складному й досі недостатньо вивченому процесі належало переробці старих іспанських афоризмів — перифразуванню їх, пристосуванню до місцевих умов життя, заміні іспанських реалій кубинськими. Виникло й чимало нових, суто кубинських прислів'їв, з іспанськими безпосередньо не пов'язаних; разом з тим багато які іспанські прислів'я та приказки жодних змін не

зазнали й досі широко вживаються на Кубі та в інших країнах Латинської Америки; існує й чимало таких, що живуть у народі в двох (а то й більше) паралельних варіантах, з яких один, давніший, безсумнівно іспанського походження, а другий, що виник пізніше, може вважатися кубинським; звичайно, такий поділ — річ значною мірою умовна; до того ж більш-менш правильно розкласти такі прислів'я по періодах іноді дуже трудно. На думку відомого кубинського поета й фольклориста Самуеля Фейхоо, прислів'я та приказки Куби загалом різняться від аналогічних їм серйозних і суворих іспанських «більшою легкістю й чисто кубинською лукавинкою». Ось декілька характерних порівнянь:

Іспанські

Лише цвяхом
виб'єш цвях.

Хто з пір'ям
народився,
завчасу летить.

Впіймали злодія
з краденим.

Кубинські

Лише цвяхом
виб'єш цвях,
тільки б другий
не застряг.

Дерево для скрипки
ще в лісі чує.

Впіймали злодія,
як кукурудзу
смажив.

Різноманітна тематика кубинських прислів'їв та приказок. Є серед них такі, що виражають дух тривалої визвольної боротьби народу Куби, деякі з-поміж них народжені вже й соціалістичною революцією. Життя останніх нерідко продовжується у ролі популярних народних гасел, вони потрапляють на шпальти газет, масових видань, звучать по радіо. Багато прислів'їв виникло значно раніше, в умовах іспанського поневолення і принизливої економічної та політичної залежності країни від США. Їхні теми — це багатство і бідність, класова нерівність, поневіряння простої людини в царстві визиску, стихійний протест проти гноблення та расової дискримінації. Чимало тут прислів'їв та приказок антирелігійних, у яких відбилась одвічна народна неприязнь до «слуг божих», у яких «хрест на грудях, а вчинки диявольські», «мова свята, а пазурі kota». Осібне місце займають прислів'я та приказки, зміст яких — критика людських вад. Кубинські мудрослів'я з граничною влучністю узагальнюють досвід народного життя, з великою проникливістю трактують як насушні житейські питання, так і вічні проблеми людського буття: доля людини, любов, смерть, смисл існування

людського — все стає тут об'єктом народно-поетичного відображення.

Систематичному збиранню та дослідженню прислів'їв і приказок на Кубі покладено початок вже в нашому столітті. Першим таким збирачем кубинських народних афоризмів став Константіно Суарес. Записані ним прислів'я та приказки склали частину його книжки «Кубинський словник», виданої в Гавані 1921 року. Відома фольклористка Лідія Кабрера у 1955 році опублікувала в Гавані зібрані нею «Давні негритянські прислів'я», зокрема, цікаві з погляду трансформації африканської народної мудрості на кубинському ґрунті.

Особлива заслуга у справі запису, систематизації, видання і вивчення кубинського фольклору (зокрема прислів'їв і приказок) належить Самуелю Фейхоо, керівникові відділу фольклорних досліджень Центрального університету Лас Вільяс (у нас Самуель Фейхоо відомий передусім як поет і перекладач поезій Т. Шевченка на іспанську мову). Перу Самуеля Фейхоо належать кілька есе про кубинські прислів'я та приказки. У 1961—1962 рр. дослідник видав у Гавані «Давні прислів'я, загадки, слівця, скоромовки, кuartетас і десімас кубинських селян»

у двох томах. У 1965 році в Гавані з'явився друком великий збірник «Народна мудрість» (упорядкування і передмова Самуеля Фейхоо), значне місце в якому теж відведене кубинським прислів'ям та приказкам. Передусім двома останніми виданнями (меншою мірою — записами Константіно Суареса та Лідія Кабрери, а також матеріалами з кубинської періодики) ми й скористалися, укладаючи книжку прислів'їв та приказок Куби для українського видання.

Михайло Москаленко

Вітчизна або смерть!

Вітчизна або смерть!

○

**Хто вмер за вітчизну,
той вічно живий.**

○

**Кров, пролиту за Кубу,
не буде забуто.**

○

**Краще загинути з честю,
ніж жити в неслав'ї.**



Ідеї не знають блокади.

○

**Хто хоче вільним бути,
у полон не здається.**

Народ — непохитна твердь.

○

Одне дерево — ще не ліс.



Час — найвищий суддя.

○

Кубинець не знає кривих обітниць.

○

Все, що на Кубі, належить кубинцям.

○

На своїй землі я господар.

○

Вино наше кисле, але це наше вино ¹.

○

**Свободу не продавай
ні за які гроші.**

¹ Цей афоризм видатного поета-революціонера Хосе Марті (1853—1895) став народною приказкою.





Нині клич не до зброї, а до роботи.

○

У єдності — сила.

○

Обов'язок — передусім.

○

Бути пильним — веління часу.



Хто сіє блискавку, пожне бурю.

○

Не змикай очей: ворог близько.

○

**Командир — на посту,
а снаряди — в гарматах.**

○

**Або разом курімо,
або люльку ламаймо.**



Без лектури нема культури.

◦

**Благородними стають,
а не народжуються.**

◦

Як сонце сходить, то для всіх.

◦

**У негритянки родиться негр,
у білої — білий:
і та, й та — мати.**

◦

Шляху не змінюй на стежку.

◦

Де безжурність, там і лихо.

◦

Де довіра, там і радість.

◦

Апельсин діли навпіл.



Добре серце щедre на тепло.

o

Добрі діла не гинуть.

o

**Хто не дивиться вперед,
лишається позаду.**

o

**Дорогу вказує світло,
що сяє попереду.**

Що було, те загуло

Що було, те загуло.

○

Бідняки — як корови, їх усяк доїть.

○

**Бідного з повним мішком
не побачиш.**

○

**Працює, як віл,
а платять, як теляті.**



Бідність — мати всіх нещасть.

○

Голод з бідністю повінчався.

○

Голод лютий, усякого може торкнути.

У голоду вищир собачий.

◦

**Багатий їсть, коли хоче,
а бідний — коли може.**

◦

Бідний від переситу не вмирає.

◦

Голодному хліб сниться.

◦

**Голодному
й оцет солодким здається.**

◦

**У голодний рік
медовиків не побачиш.**



Голий із холодом добре знайомий.

◦

Голий і дрантю радий.

◦

Голому й ганчірка — сорочка.



У домі злидаря коротке свято.



Злидар усе підбирає, що трапиться.



Хто не має годинника, слухає півня.



В кого сила, той і хазяїн.



У кого хліб, у того й правосуддя.



Де сила владує, правди не жди.



Нажерся, як святий отець.



Я свиню вгодував, а хазяїн її забрав.



**Перепел багато знає,
а спить на землі.**

**Так скоро і павук платитиме
за житло.**



Я — злидар, та дітьми багатий.

о

З друзями і злидні не страшні.



Роблять гроші погане хорошим.

о

З грошима й горбатий випростується.

о

За гроші і мавпа танцює.

о

За гроші навіть піп танцює.

о

У грошей нема пана.



Багатства задурно не віддають.

**І пес не затанцює, як грошей
не вчує.**

○

Сорока кричить, як хазяїн навчить.



Кривда ходить у вбранні коштовнім.

○

**Цілий рік і щохвилини
до банкіра злото плине.**

○

**Багатому часом
і мільйони не допомагають.**

○

**Мав багато добра, а помер —
труни вистачило.**



На курячому суді тарган мовчить.

○

З півнем тарган не здоровкається.

○

Велика риба малу пожирає.



**Як бик не народиться,
негр воза тягтиме.**



**Негр нап'ється — кажуть, п'яний;
білий нап'ється — кажуть, хворий.**



**Білі рибу ловлять,
а негр сіті тягне.**



**Дістав те, що негр у церкві:
в голову — жар, у ноги — холод.**



Де нема примар, там є людина.



Служитимеш богу — скуштуєш горя.



**Хрест на грудях,
а вчинки диявольські.**



Мова свята, а пазурі kota.



Живе на святому, а чортів випльовує.

Диявол на старість іде в ченці.

○

**Дяка богів за білий світ,
а батькові — за обід.**

○

Бог у небі, а я на землі.

○

**Як святого не бачать,
то й не вшановують.**



Коли побачу, тоді й повірю.

○

Хто жадає раю, хай про нього й дбає.

○

**Як бог не захоче,
жоден святий не заступиться.**

○

**Бог каже: «Сам собі поможи,
тоді й я допоможу».**



Ніч найтемніша перед світанком.

**Дерево пізнається за плодами,
а людина — за трудами**

**Дерево пізнається за плодами,
а людина — за трудами.**

○

**Все на світі створили людські
руки.**



**Їсти і не працювати —
чомусь мусить край настати.**

○

Хліб — вірний товариш.

○

Без роботи не здолати перешкоди.

○

Хто працює, радість чує.

Без труда щастя не буде.

○

Працюй — то соломи не їстимеш.

○

Добрий син для матері працює.



**Добрий початок —
уже половина справи.**

○

**Хто добре почне,
добре й закінчить.**

○

Твір майстерний майстра славить.

○

**Бубон у добрих руках добре
й озветься.**

○

Добрі діла й без хвали видно.

Добра робота сама за себе мовить.



Не хвались, поки діла не скінчиш.



Більше робити — менше говорити.



Слова без діла — гітара без струн.



**Мало-помалу —
а горіхів стара назбирала.**



Всяке діло спритності вимагає.



Спочинок золота вартий.



**Сплати борги,
а тоді спочивай.**

**Краще спочивати,
аніж зле працювати.**

о

Сказано — зроблено.

о

Щоб рибу їсти, треба в воду лізти.

о

Хто сіє, той і жне.

о

Всяк збирає те, що сіяв.

о

Не посієш зерна — не буде й качана.

о

Хто сіє маїс, хай і коржі їсть.



**Сієш у низовині —
не врожай збереш, а гній.**

о

Пісня — праці не завада.

У безділлі довгим день здається.

о

За роботою працювати вчаться.

о

Всяк живе своєю працею.

о

**Згайнований час
навіть мертві оплакують.**



**Багато дано —
багато й спитають.**

о

Де річка широка, там і міст великий.

о

**Зумів помилітись —
зумій і виправитись.**

о

**Посадив кляксу —
переписуй від початку.**



**Річ не в тім, щоб жити,
а щоб жити вміти.**

о

Терпіння — велика чеснота.

о

**Надією й терпінням
усього досягнеш.**



Хто не дрімає, тому бог помагає.

о

**Тверда шкаралупа,
та горіх добрий.**

о

**Щоб добре побачити,
треба не раз роздивитись.**

о

Як збудував хату — укрий її дахом.

о

**Багато раз по мало—
ось уже й багато.**



**Тиха вода, а й вона
твердий камінь точить.**

○

**Поки сідла не скинеш —
не побачиш, де натерло коневі.**

○

**Як краму не виставиш,
то й не продаси.**

○

Полотна не покажеш — не продаси.



Лише цвяхом виб'єш цвях.

○

**Лише цвяхом виб'єш цвях,
тільки б другий не застряг.**

○

Хто віз штовхає — не підганяє.

○

Чотири ока краще бачать, аніж два.

Двоє волів більше виорють, ніж один.



**Злива в жаданий час за коня
дорожча.**

○

**Доброму мисливцеві
й рушниці не треба.**

○

Міцний мотуз і бика зупинить.

○

Запас лиха не коїть.

○

**Зернина житницю заповнити
не може, а другій допоможе.**



**Ліпше завбачити,
ніж згодом нарікати.**

○

**Краще «про всяк випадок»,
ніж «хто б міг подумати».**

**Кінь від хазяйського погляду
гладшає.**

○

Без господаря хата плаче.



Коли біжиш — холод утікає.

○

Ходи не хащами, а чистим полем.

○

Якою ложкою береш, тією ж і їси.

○

Скінчилося вугілля — пилай дрова.



**Як багато пастухів, то й вівця
здиhaє.**

○

Ідеш на війну — бери дві торби.

○

Важко сіяти рис на цілині.

**Хто швидко біжить,
швидко й пристає.**

○

Пасічника не питай, чи мед смакує.

○

**Мед із рідного дому
завжди солодший.**



Хто рано встає, той знає куди йти.

○

Каструлям до вогню не звикати.

○

**Камінь, що котиться,
мохом не обростає.**

○

**Пташку, що летіти хоче,
клітка не зупинить.**



**Мішок напихають,
аж поки не порветься.**

Хто не падає, той не встає.

○

Своя ноша не важка.

○

**Краще відоме зло, ніж невідоме
добро.**

○

**Нема скарбу дорожчого
за добробут.**

○

Добрий рік, як пшениця вродить.

○

**За лихими смугами життя
надходять добрі.**

○

Радість змінює горе.



Вдома в коваля ножі дерев'яні.

○

На суходолі всяк добре плаває.

Брудну білизну вдома перуть.

○

Холодне залізо кувати не годиться.



**Пательню гріють, а яєшня
смажаться.**

○

Спущена вода млина не крутить.

○

Цап на городі не сторож.



**Хто любить капусту,
любить і листя капусти.**

○

**Дарованому коневі
під хвіст не дивляться.**

○

Хто не рибалка, той гачків не шукає.



Кіт у рукавицях миші не зловить.

**Чорну кобилу темної ночі
не розшукаєш.**

○

**На манговому дереві
горіхи не виростуть.**

○

**Хто не розводить котів,
розводить мишей.**

○

**Кіт, що вдень дрімає,
уночі мишей хапає.**



Поки не розкусиш, не хвали.

○

Не вір сплячому звірові.

○

Де були чагарі, коріння лишається.

○

**Легше справу владнати,
аніж виграти.**



Звичай творить закони.



Чого хочеться, у те й віриться.



Кожен сам кує свою долю.



Голка дірку шукає.



Всяк шукає, де краще.



**Щастить не тим, хто шукає,
а тим, хто знаходить.**



Шукай і знайдеш.



Ніколи не пізно для щастя.



**Щасливий випадок хапай
за чуприну.**

Щасливий випадок малюють лисим.

○

Щастя біжить, а горе летить.

○

Щастя мужнім усміхається.



**Живий прослизне
і крізь вушко голки.**

○

Немає неприступних фортець.

○

Сміливого ніщо не зупинить.

○

Фортуна ручкається із сміливим.

○

Сміливий чоловік усе здолає.



Твердий, як граніт.

**Хто роздражнить осу,
того вона і вжалить.**

○

Чого собі не зичиш, не зич іншому.

○

Треба вміти плавати і одяг берегти.

○

**Краще один птах у жмені,
ніж сотня в небі.**

○

**Шукай сірника не тоді,
коли світло погасне.**



Треба знати, де дупло в дереві.

○

**Свічка — як учитель:
що більше світить, то скоріше згоряє.**

○

**Серед чесних
і сам чесним будеш.**

Перед чесним усі двері навстіж.

○

**Хто до доброго дерева хилиться,
того й добра тінь укриває.**



Пристрасть сліна.

○

Завжди знай міру.

○

Скромність прикрашає людину.

○

Глибока ріка тихо плине.

○

**Яка форма,
така буде й голова цукрова.**



**Не говори про мотузку
в домі повішеного.**

**Що можуть руки,
того не можуть ноги.**

○

**Куди серце кличе,
туди й ноги ступають.**

○

**Те, що легко дається,
легко і втрачається.**



**Хто терпить камінець у черевіку,
терпить і роги на лобі.**

○

Кіт має мишу, рогоносець — роги.

○

Не зарікайся з цієї криниці пити.



Умова є умова.

○

Мовчання — золото.



**Хто говорить — сіє,
хто слухає — збирає.**

○

Слова летять, а написане лишається.

○

У доброї пісні великі крила.

○

Слава крилата — добра вона чи лиха.



**Хто не ризикує,
не виграє й не програє.**

○

Хто платить, той і замовляє.

○

Гідно вигравай, гідно й програвай.



**Не всяка риба годиться в юшку,
а на наживку — всяка.**

З високого коня гірше падати.

○

Дерево для скрипки ще в лісі чує.

○

**Всяке дерево з лісу,
та соснове — не червоне.**



Далі стрибнеш — більше втомишся.

○

У кожного вчителя своя книжечка.

○

**Хто не слухає добрих порад,
до сивини не доживе.**

○

Добрій пораді не скласти ціни.



Скільки людей, стільки й умів.

Люди через мову розуміються.

○

У всякого свій розум.

○

Думкою далі сягнеш, ніж очима.

○

Мисль за коня прудкіша.



Плечам без голови не обійтися.

○

Мудрість — окраса людини.

○

Мудрого чоловіка не збороти довіку.

○

Де мудрість, там і щастя.

○

Розум приходить з роками.

○

Тямущому багато слів не треба.

**Розум — від людини,
решта — від тварини.**

○

Ніхто ще не родився вченим.



Хто не дрімає, той багато знає.

○

Більше житимеш—більше знатимеш.

○

Знання багато місця не займає.

○

**Чого з колиски навчився,
то вже навіки.**

○

Де хотіння, там і вміння.



**Спотикаючись,
учаться ноги підіймати.**

Знання добувають кров'ю.

○

Гірка наука, та плоди солодкі.

○

Вчитись ніколи не зайве.

○

**Той, хто довго мандрував,
знає більше за діда старого.**



**Якби юність знала,
якби старість здолала...**

○

**Хто змолodu їв сардини,
на старість кісток шукає.**

○

**Старому солдату
«зорю» не треба грати.**



Старий птах не потрапить до клітки.

**Старому ослові — гірша збруя
та важча поклажа.**

о

Старий пес на стежці не паскудить.

о

Старий тигр і слимака їстиме.



Стара любов не старіє.

о

Любов дужча за волів у запрягу.

о

Любов усе здолає.

о

За любов любов'ю платять.

о

Розлука — це забуття.

о

**Серце без кохання —
сад без квітування.**

Розставання — ворог кохання.

о

Хто не кохає, враз забуває.

о

**Хто вірно кохає —
не забуває.**



Закоханий сумні ролі грає.

о

Закоханому й негарне любе.

о

**На війні та в коханні
всі хитрощі годяться.**

о

**«Кохати» і «знати» —
в парі їм не бувати.**

о

**Дощ із сонцем —
шлюб без любові.**



Хто рано жениться, рано кається.

о

**Перш ніж одружитись,
варто добре роздивитись.**

о

**Шлюб — як дерево фламбуайян¹:
півроку цвітіння, а потім —
лушпиння.**

о

**Хто не одружився,
від сотні бід звільнився.**

о

Одружився — як у могилу ліг.



Зброя та гроші просять рук хороших.

о

З жінкою та грішми кепські жарти.

¹ *Фламбуайян* — дерево з гарними червоними квітками, росте на Антільських островах.

Жінці із пляшками не вжитись.

○

**Час — як жінка:
що більше обіцяє, то менше дає.**



**Нема тягара важчого
за легкодумну жінку.**

○

**Самотня жінка
за гарячий цвях хапається.**

○

Не ставай між чоловіком і жінкою.

○

**Двоє, що сплять в одній постелі,
дійдуть згоди.**

○

**Нема тижня без сонця,
а вдови без любові.**



З доброго сина — добрий чоловік.

**Коли голод іде в двері,
любов у вікно тікає.**

○

**Кому бог не дасть синів,
чорт дасть небожів.**



Діти у гріхах батьків не винні.

○

**Як мала дитина кличе,
діла прибуває вдвічі.**

○

Дитина, що не плаче, молока не ссе.

○

Малі діти — малий клопіт.



Проти правди нічого не вдієш.

○

Правда, як олія на воді, спливає.

Правда сяє ясніше за сонце.

○

Правда часом гірка.

○

Гірка правда краща за солодку лжу.



Правда любить ясність.

○

Правду казати не гріх.

○

Правда суду не боїться.

○

Правда страждає, та не вмирає.



У всякім жарті є своя правда.

○

Не всяка правда приємна.



Брехня — безнога.



Брехня перемагає, але ненадовго.



Все минеться — правда лишиться.



**Дві гори не зійдуться,
а люди зійдуться.**



**Твій перший брат —
це найближчий сусіда.**



Сусід — дзеркало сусіда.



Вірної дружби нічим не потьмарити.



Друга знай і не втрачай.

Давній друг кращий від сотні нових.

○

Друга в біді пізнаєш.

○

Друг у біді — справжній друг.

○

**Краще друга мати,
ніж у гаманці дукати.**



**У кого є друг,
у того є й мішок вугілля.**

○

**Хто має друга, має коня;
хто має коня — сто песо має.**

○

Хто не має друзів, ворогів боїться.

○

Де немає чесності, немає дружби.

○

Добрі друзі здаля вітаються.

**Друг, що не позичить,—
ніж, який не ріже.**

◦

З добрим другом — до могили.



Ніколи не пізно робити добро.

◦

Мудрий платить добром за зло.

◦

Все добре у свій час.

◦

**Ніхто не знає, що насправді має,
поки не втеряє.**

◦

**Світ не може зупинитись —
позостав його крутитись.**

Нема дороги без вибоїн.

Нема дороги без вибоїн.

○

**І на білім полотні
бувають плями.**

○

І на сонці є плями.



Кинув камінь, а руку ховає.

○

Нема троянди без колючок.

○

І в найкращому вині є осад.



У всякій калюжі своя жаба.

○

У каламутній річці рибалкам здобич.

○

**З каламутної калюжі дзеркала
не буде.**

○

Гіркі вуста солодкого не виплюнуть.

○

Видно звіра по пазурах.



**Скажи мені, з ким ти ходиш,
і я скажу, хто ти.**

○

Яка Ліна, така й кузина.

○

Яке дерево, така й тріска.



З качиноного яйця лоша не вилупиться.



Сміливий гине від підлої руки.



**Хто грається з вогнем,
колись-то обпечеться.**



Дивишся назад, а лихо — спереду.



**Як з гори котишся,
всі святі помагають.**



**Більше користі з цеглини,
ніж з дурисвіта.**



**Не давай йому пальця,
бо й руку відкусить.**



**Той самий пес,
тільки інший нашийник.**



**Пройдисвіт на дурисвіта
натрапив.**

о

**Ніби мурашка,
а насправді — шершень.**



**Хто нишком сміється,
про свої хитрощі згадує.**

о

**Менший за мишу,
а паскудить більше від лева.**

о

**Краще з розбійником,
ніж із дворушником.**



**Заирнеш до них у хату —
будеш їхні плутні знати.**

о

Не можна грати двома колодами.

Між двома водами плаває.

с

**Серед мушмули ¹ живе,
а на столі кавун має.**



**Недобрий шлях веде в недобрий
край.**

о

**Самолюбець — мов граблі:
знай, до себе горне.**

о

**Тільки та корова б'ється,
що від стада відіб'ється.**



Всякий песик береже свій хвостик.

о

Сіно чи солома — аби черево повне.

¹ *Мушмула* — невелике південне дерево чи кущ з їстівними грушоподібними плодами.

**Цей тільки й жде,
щоб негреньятко лев із'їв.**

о

**Той, хто ділить-розділяє,
завжди більший кусень має.**

о

Кінець обіду — кінець товариству.

о

**Краще бути самому,
ніж у товаристві лихому.**

о

**Входить слугою,
а хоче вийти паном.**



**Очі не бачать —
серце не чує.**

о

**Хай море хоч і висохне —
я в нім не купаюсь.**

Хто дає й відбирає, у пеклі ридає.

○

Зло одному — добро іншому.

○

Мав принести, а взяв і забрав.



Кожен своєю колодою грає.

○

Мотуз рветься, де тонше.

○

Лихі вісті на крилах летять.

○

Лихо стокриле.

○

Лихо йде і біду за собою веде.

○

**Бідам тісно,
як сардинам у банці.**



**Идуть на чужий похорон,
а кожен своє горе оплакує.**



**Добре відчують своє горе,
а чуже — погано.**



Неук — що сліпий.



**Краще трішечки уранці,
ніж нічого цілий день.**



**Він іде до школи,
а не школа до нього.**



**Зриває лише ті плоди,
що найнижче висять.**



Любить ледар солодку картоплю.

У ледаря тупий мачете¹.

○

Ледачий пес кістки не знайде.



**«Нумо орати»,— мовила муха
й сіла бикові на ріг.**

○

**Нема гіршого діла від того,
що не робиться.**

○

Ледар двічі робить.



Від слова до діла довга дорога.

○

Багато листя, та мало горіхів.

¹ *Мачете* — сікач, яким зрубують цукрову тростину.

Лінивий — як старий віл.

○

З такими волами багато не виореш.

○

**Що з того дерева, як плодів
не видно?**

○

Воли — а вчи їх орати.



**Хто народився головою,
той хвостом не стане.**

○

**Така голова й під капелюх
не згодиться.**

○

**Дурню дай свічку,
щоб геть ішов.**

○

На дурні слова — глухі вуха.



Дурень і в оксамиті дурень.

○

**Дурневі не переч,
аби швидше розмову скінчити.**

○

**Що старіший, то дурніший —
і таке буває.**

○

Дурні рясно родять.

○

Проти нього й осел — лікар.

○

**Хай собі дурень патякає,
аби слухачі були мудрі.**



У селі живе, а хат не бачить.

○

Хто розуму не має, мусить ноги мати.

Дурень лізе куди не треба.

○

До дурного в хату не йди танцювати.

○

Дурень дурня шукає.



Бика і шаленця обходь здалеку.

○

**Легше ослові питати, ніж мудрому
відповідати.**

○

**Хто дурнем піде на війну,
дурнем і повернеться.**

○

**Поки маленький — золотенький,
а виросте — ослом буде.**



Дурень щодня виходить на вулицю.

**Куди Вісенте піде? Куди підуть
сусіди.**



Добрість не плутай із дурістю.

○

Від чужих клопотів вісюк здиhaє.

○

**Дурень, хто мислить,
ніби інший не мислить.**

○

**Хочеш мудрого занапастити —
зведи його з дурнем.**

○

**Є на світі дурки,
мудріші від курки.**

○

Для дурного нема закону.

○

Запрягає волів позад воза.



Завжди хтось корову на козу міняє.

○

Обходиться дорожче, ніж дурень-син.

○

Іншому вигідно дурнем бути.



Ще ніхто не збіднів від обіцянок.

○

Хто щодня бреше, не обдурить.

○

**Батько — виночерпій,
діти — сановиті, а онуки — жебраки.**

○

**П'яному на умі — одне,
а виночерпцю — інше.**

○

Жінка та вино чоловіка б'ють водно.

**Скільки вина входить,
стільки ж таємниць виходить.**

○

П'яниця на затишчі послизнеться.



Істи рибу і брехати треба обережно.

○

Брехунові добра пам'ять потрібна.

○

**Не повірю брехунові, навіть
імені його.**

○

**Легше знайти брехуна,
ніж кульгавого.**

○

Бреши, бреши, щось та зостанеться.

○

І брехуна колись обдурять.



Зовнішність оманлива.

Пліткар — це газета без літер.

○

Пліткар — це газета округи.

○

Пліткар — газета на двох ногах.

○

**Наклепнику дві труни готуй:
одну для нього,
другу — для його язика.**

○

**Не було ще довгого язика,
якого бог не покарав би.**



**Хто із себе удає цабе велике,
миттю буде на устах базіки.**

○

**Кричить сорока: щось їй
впало в око.**

○

**Молочаря вбили не за воду в молоці,
а за довгий язик.**



**Послухай, що кажуть про іншого,
будеш знати, що мовлять про тебе.**



В нього наче кулемет у роті.

о

**Плітки не втішають,
та розважають.**

о

Пусти поголос і спати лягай.

о

**Вночі б'ються парубки,
вдень розходяться плітки.**

о

Бережись язика сороки.

о

Куми б'ються — кумась чутно.

о

**Жінка та сорока в одній купелі
хрещені.**



У стулені вуста й муха не заліта.



Мед у слові, а жовч у душі.



Хто повірить лестунові — пропаде.



Бекає, немов вівця, а куса, як лев.



Не боюся левів, а мишей боюся.



У лестуна є лестунчики-дітки.



Лестун і наймудрішого занапастить.



Більше добув лижучи, аніж кусаючи.



Плазує, мов гадюка.

Гади не дохнуть.

○

**Бережи мене від таких друзів,
а від ворогів я й сам убережуся.**



У лицеміра лице з цементу.

○

У страху очей багато.

○

Страх — недобрий порадник.

○

Висунь голову, черепахо!

○

Про боягуза нічого не пишуть.



**Такий при першому ж пранні
колір втрачає.**

Боягуз хай собаку купить.

○

**В боягуза вродливої жінки немає,
бо приходить сміливий і забирає.**

○

**Від страху помреш —
у лайні поховають.**

○

**Боягуз, мов юка ¹, на тріски
розколюється.**

○

Боягуз на війну не йде.

○

**Від страху вмирає той,
хто вірить снам.**



**Не такий лев хоробрий,
як його малюють.**

¹ Юка — деревовидна рослина Південної та Центральної Америки.

То не відвага — лежачого бити.

○

У скнари мішок драний.

○

У скупого ніде й кози прив'язати.

○

**Щоб боргів не віддавати,
за дерева ховається.**

○

**Потрійна плата: пізно, скупо
і нікóли.**

○

Не віддасть дурило й кінчика шила.



**Хто лихе намислив,
сам скуштує лиха.**

○

**Коли злодії сваряться,
крадене впливає.**

○

Хто все пробачає, зле кінчає.

Хто погано ходить, погано й кінчає.

○

Зле почате зле й кінчається.



**Хто недобрим шляхом ходить,
терни гострії знаходить.**

○

**Ходить глек до джерела,
поки не розіб'ється.**

○

Злодієм при нагоді стають.

○

Злодій і матір свою обкраде.

○

На крадія куля чекає.



**Зловили злодія, як кукурудзу
смажив.**

Хто заподіяв лихо, той ходить тихо.

о

Злодій найтихіший у своїм кварталі.

о

**Найважче спіймати домашнього
злодія.**

о

Злодія карай, а не прощай.



**Покрученого дерева
вже не випрямиш.**

о

**Все, що голова добуде,
ноги розтринькують.**

о

У всякого собаки свій блошатник.



**В глибині він добрий —
в глибині морській.**

Всі люди, коли сплять, брати.

○

Добрий, коли спить.

○

Знати птаха з посліду.



**Осел проклене,
та прокляття небес не сягне.**

○

Сказав осел мулові: тягни, вухатий!

○

Знає осел, кого хвицнути.



**Будеш солодким —
з'їдять мурашки.**

○

Свиням гальм ще не винайшли.

**Лютий бик —
один великий ріг.**

○

На такого й пес лапу не задере.

○

У труні всі добрі.



**Хто боїться смерті,
для того й мед — жовч.**

○

**Від тих, що меду не їдять,
хай господь пасіку милує.**

○

Гріхи лікаря земля ховає.

○

Гріх ніколи не пада на землю.

○

**Нікчому півня
шукай на вигоні.**



**Цей не з тих псів,
що йдуть за господарем.**



**Хто багато говорить,
мало путнього робить.**



Підлість безчестить.



Ідучий, мов беладонна.



**Тільки й уміє що в болоті
брьохатись.**



Хто співає не вміє, того добре чути.



**Кому таємницю розплещеш велику,
в того будеш слугою довіку.**

Рідко хто знає, на яку лапу кульгає.

○

**Скажи, чим ти чванишся,
і я скажу, чого тобі бракує.**

○

Що вночі робиться, вдень видно стає.



У пеклі повно невдячних.

○

З гнилого дерева тарган вилазить.

○

Всяк на свою ногу кульгає.

○

Невгомонного нічим не вдовольнитп.



**Хто швидко обіцяє,
довго робить і швидко кається.**

**Кривдить не той, хто хоче,
а той, хто може.**

○

Нема ворогів маленьких.

○

**На шолудивого пса
усі біди сиплються.**



Жебрає з рушницею на дорозі.

○

Честолюбність у мішку не ховають.

○

**Хто по-крокодилячому зирить,
рисом не вдовольниться.**

○

**Серед свиней крутитись,
щось та має приліпитись.**



Зчервонів від люті, наче помідор.

Злий — аж з очей огонь вергає.

○

Піна канає, немов із пащі кабана.



І крокодил пускає сльозу.

○

Живе у хмарах.

○

**До людини — словом,
до корови — рогом.**

○

Знати бика битливого.



Кудкудаче курка і гніздо втрачає.

○

**Якби злість лишай насилала,
скільки було б лишайних!**

Чує дзвін, а не знає, де він.

○

**Папір усе стерпить,
що б не надряпали.**



У всякого безумця свій учитель.

○

**Як тигр сконав,
усі на тигрицю брешуть.**

○

**Павич за короля себе має,
та на лапи не дивиться.**

○

**Хто важить на чуже життя,
за довгу мотузку тягне.**

○

**Хто на ближнього важить,
не помре від добридня.**

○

**Немає лихого діла,
яке б на лиці не видніло.**

Часом приказка варта десяти книжок

**Часом приказка варта
десяти книжок.**

○

Прислів'я з маху б'є по цвяху.

○

Всі прислів'я правдиві.



Що більший обшир, то дужчий вітер.

○

Що не народиться, те не ростиме.

○

Не йди, куди не кличуть.

○

**Приходь у гості в добру пору,
а не у всякий час.**



Знай свої чоботи, чоботарю!

о

З кухарем не сварись.

о

Від малого не жди допомоги.

о

В море води не лий.



**Кажу правду,
тому й не каюсь.**

о

Якщо сумніваєшся — мовчи.

о

Не знаєш — мовчи.

о

Крапля скелю розколе.

о

Крапля келих переповнює.



Небо хмарне — поле мокре.



Рік злив — благословенний рік.



**Рік плакає для людей
ахру¹, ананас, мамей².**



Хто рано змокне, рано й висихає.



Хто не ризикує, моря не перепливе.



**Хто для запрягу родився,
скакуном не стане.**



Хто не знає сумніву, нічого не знає.

¹ *Ахра* (ахрас) — дерево з червонястими квітками та їстівними плодами.

² *Мамей* — американське плодове дерево з білими або рожевими квітками.

Хто моргає, той втрачає.

○

Хто хоче всього — все втратить.

○

**Хто хоче мула без ганджу,
йтиме пішки.**



Хто набуває, той і втрачає.

○

**Хто любить Педро,
не вдарить його собаку.**

○

Хто нищить старе, платить за нове.

○

Хто не грає, той виграє.



**Хто їсть і смачне, й несмачне —
з'їдає більше.**

**Хто не хоче бульйону,
тому три чашки дають.**

○

Хто з'їв шинку, гризе кістку.

○

**Хто церкви не бачив,
той перед піччю хреститься.**



**Хто склом обгородився,
в сусіда камінням не кидає.**

○

**Хто роботи не має,
для того чорт її підшукає.**



Хто зарано лягає, за ніч не спочиває.

○

**Хто їсть тістечка,
кісток не просить.**

**Хто цю кашу заварив, хай сам
і їсть її.**



Того, що очі не бачили, серце не чує.



**У кого добрі сусіди,
тому і ранок добрий.**



**Кому щастить,
тому й мурашка помагає.**



Кого пильнують, той не втече.



Кого частували, того не стало.



**Скільки б не бігла ріка,
кінець їй у морі.**



Черепаха повзе звільна, але певно.

Поволепьки, а таки певно.

○

Потихеньку дійшов Пабло до моря.



Іноді й небо з землею сходиться.

○

Буває, що ніж і господаря раниць.

○

Зерно по зерну, курка воло набила.

○

**Що більше в курнику курей,
то більше пуху й менше яєць.**



І короткий хвіст муху лякає.

○

**Всі птахи їдять рис,
а тоті¹ винуватий.**

¹ Тоті — птах чорного кольору, поширений на Кубі.



І в безумця своя думка.

о

Голод вовка з лісу жене.

о

Голод — найкраща підлива.

о

Голодно миші в крамниці бляхаря.

о

**Гарно той співає,
хто про голод забуває.**



Співа, щоб не плакати.

о

Цей птах у гнізді не дримає.

о

**Рудий кінь швидше здохне,
ніж утомиться.**

Гавкає, як мураха.

○

**Мов той кіт, заплющує очі,
щоб не бачити, що дають.**



**Він — як Карлосів кабан,
з качаном у зубах.**

○

Кому свербить — хай чухається.

○

Свербить тут, а чухай аж онде.



Чухається, бо свербить.



Свиня знає, де почухатись.



Старий пес марно не гавкає.

Вода прагне до свого рівня.

○

Цап у гори рветься.

○

**Жаба хоче,
щоб її в воду кинули.**

○

Заборонене — жадане.



**Не солодко звірові,
як у пащу до іншого потрапить.**

○

**Стільки плисти, щоб на березі
вмерти!**

○

**Пізно капелюх прийшов —
вже й голови не знайшов.**

○

**Що для торби,
те до рота проситься.**



Тільки гумова шина живе повітрям.

○

Яйце солі просить.

○

Кухар їсть найменше.

○

На світі більше днів, ніж ковбас.

○

Немає курчати — їж хліб і цибулю.

○

Гарячий хліб — для беззубих старих.

○

**На біфштекс не годиться —
буде на фарш.**

○

**Пожива у бульйоні,
а не в сухому рисі.**



Подушка — добрий порадник.

Спить усе тіло, окрім носа.

○

Твердий, як камінь.

○

Твердіший за гомілки мого діда.

○

Ламається, та не гнеться.



Про радість багато не говорять.

○

Всяк говоре про своє горе.

○

**Благословенне горе,
що зі сном відходить.**

○

Не кажи ніколи, що вб'є тебе горе.

○

**Нема горя, що тривало б сотню років,
нема й тіла, що їх перетерпіло б.**





Живемо, як троє в черевіку.

○

Нема гіршої муки, як щоденна.

○

**Натерпівся більше,
ніж старий тапчан.**

○

**Якби лихо ще й боліло,
ти від крику не заснув би.**

○

Вибирають найменше лихо.



**Безутішний тільки той,
хто не хоче втішатися.**

○

**Що не зникло із риданням,
те не зникає із зітханням.**

○

Все колись уладнається.



**Хтось мусить платити
за розбитий посуд.**

○

Хосе розбив, а Панчо заплатив.

○

Не присяде тарган, бо сідниць не має.

○

Обпалився, бо перцю наївся.

○

Гроші котяться, бо круглі.

○

Лисицю шкура губить.



Дзвони дзвонять «дай» і «дам».

○

Ліпше давати, ніж просити.

○

Ліпше просити, ніж красти.

Що дають — того не вертають.

о

**Краще чоловік без грошей,
аніж гроші без чоловіка.**

о

**Краще бути головою миші,
ніж акулячим хвостом.**



Краще пізно, ніж ніколи.

о

**Все, чого не вернути,
краще забути.**

о

**Краще живий осел,
ніж мертвий лікар.**

о

Всяке добро швидко минає.

о

Дешеве дорого обходиться.



Не втратиш — не знайдеш.



Добре сукно продають у шкатулі.



Що добре — того мало.



**Добре на війні одне:
мир, який згодом настане.**



Добре те, що добром кінчається.



Хліб до хліба, вино до вина.



**Зуби з язиком ворогують,
а живуть укупі.**



Бик молодий, а роги великі.



Поважний цап, а папір жвакає.

**Круглий м'яч,
а везуть у квадратній коробці.**

о

Сала трохи, а не спиться кабанові.



П'яний цап, а до лева спати не йде.

о

Живе миша на морі, а не моряк.

о

**У кота чотири лапи,
а на чотири шляхи не вирушить.**

о

**Рак, хоч і в порту повзає,
не вантажник.**



**Наречена студента — не дружина
професора.**

о

Сироп карафами неносять.

**«За дешицю» не торгують
у крамниці.**

о

Рогоносець рогів не бачить.

о

Яловий звір не б'ється.



**Потомство макрелі
в морі не втопиться.**

о

Двоє носатих не поцілуються.

о

Хутія¹ гарно співати не вміє.

о

Курка бульйону не хвалить.

о

Мавпа молоком не перебирає.

¹ *Хутія* — гризун, живе на Антільських островах.

Мавпа на свій хвіст не дивиться.

о

**Передні не відірвуться,
якщо задні добре бігають.**

о

Коли під шкірою нігуа¹, не побіжиш.



**Норовистого коня
у віз не запрягають.**

о

Птах з рушниці не стрілить.

о

Бик тютюну не жує.

о

**Приборкувач левів од свинки
не помре.**

¹ *Нігуа* — комаха Американського континенту; відкладає потомство під шкіру людини та деяких тварин, що призводить до серйозних захворювань.

Пес пса не з'їсть.

о

Яструб яструбові не пожива.



**Не було ще риби без кісток,
ані рибалки, який її зловив.**

о

Немає цапа, що ковтнув би камінь.

о

Немає бджоли, яка двічі б ужала.

о

Немає височин без низовин.



**В гіллі папайо¹ не знайдеш
помаранчів.**

¹ *Папайо* — деревовидна рослина, відома на Кубі; сік папайо дуже їдкий, молоді плоди, схожі на диню, високо цінуються.



Ласкою й лева з лісу виманиш.



Ласкою й дику козу з лісу виведеш.

○

**І не гожа, щоб зачарувати,
і не бридка, щоб налякати.**

○

Ні горілка, ні лимонад.



Цим очам окулярів не треба.

○

**Поглядом пальму повалить
і черепаху в річці уб'є.**

○

Більше їсть очима, аніж ротом.

○

**Одним оком — на килим,
другим — на таргана.**



У бурю всі порти надійні.

о

Уночі всі коти сірі.

о

**Уночі та при свічі
і ослиця — як дівиця.**



**Всяк язика прикладає
до хворого зуба.**

о

У всякого свій смак.

о

У кожного коня свій норів.

о

**У всякого черевика
свій копил.**

о

Всякий кізяк травою пахне.



Всякий горб можна випрямити.

○

**Не було такої зливи,
щоб не вщухла.**

○

У всього свій кінець.

○

Грудні та січні теж не вічні.

○

Все, що відслужило, викидають.



**Кожен півень у своєму курнику
співає.**

○

Кожен звір свою стежину має.

○

Кожен торговець свої голки хвалить.

○

У кожного дерева своя тінь.

Серед отари всякій вівці є пара.



Списом і бика з болота виженеш.

◦

**Кий і на білого пса годиться
і на чорного.**

◦

Від дрюка жодна голова не вціліє.

◦

Де менше псів, там менше й бліх.

◦

Де нема водиці, там лови блощиці.



**Де нема черевиків,
там і постели згодяться.**

◦

**Де відшкодовано збитки,
шкоду забудуть швидко.**

Де було вогнище, лишиться попіл.

○

Де росте папайо — юка не виросте.

○

**Де менша глибина,
там більша яснина.**



**Куди ходить сонце, не заходить
лікар.**

○

Згадувати — значить жити.

○

Людське життя — це бій на землі.

○

Життя — як той глечик.

○

Хто спішить жити, спішить і вмерти.

○

Вмерти простіше, як жити.



**По смерті оплакують те,
що за життя не цінували.**

○

**Чого чоловік боїться,
від того й помирає.**

○

**Чоловік не помре,
доки смерть не прийде.**

○

Хто сумує — умирає, хто радіє—теж.

○

Нема доброго ліку од віку.



**Очі на світ одкриваються,
коли їх склепити маєш.**

○

**Коли дмухає смерть,
і найдужчий тремтить, як листочок.**

Смерті не продаси й не купиш.

○

**Час до смерті веде,
а смерть дає лад усьому.**



Після смерті не питають.

○

Смерть усіх рівняє.

○

Смерті не шукай, але й не бійся.

○

Двічі не вмирати.

○

Не питай мерця, чи хоче похорону.

○

Мрець від чогось та помер.



Нема смерті без причини.

Мертві не моляться.

○

Мертвий попереду, лемент позаду.



Ледарю й дрова з неба падають.

○

Кабанові й загорода з неба падає.

○

Ослові й вуха з неба падають.

○

Ослові й збруя з неба падає.



Добрий чоловік живе недовго.

○

Він добріший за хліб печений.

○

**У доброго чоловіка
і хліб не черствіє.**



Мов гвінеєць: спить одним оком.



Як кінь укляк — значить, чує ляк.



**Горить борода у сусіда —
свою намочи.**



Співає, щоб од страху не тремтіти.



Тікай, цапе, як шкоди наробив!



Ошпарений кіт і від води тікає.



Як цибуля не пече, чого ж плакати?



**Як шумують ріки пінні —
крутять камінці й насіння.**

**Як спіймаю рибу — їм,
не спіймаю — випускаю.**

○

Як прийде біда — їстимеш мою кашу.



**Як слово докину, значить,
знаю причину.**

○

Як візка немає, бог дає шкапину.

○

**Як не гомонить ріка —
це або води надміру, або замілка.**

○

Як зливи ллють — ріка розливається.

○

Коли злива рясна, всі калюжі повні.



**Як пиріжків насмажать, буде видно,
скільки жиру лишиться.**

**Як кричить хутія —
значить, дерево горить.**

○

**Змія лізе на дерево —
значить, поживу бачить.**

○

Співає курка — значить, півня кличе.



Кіт спить — миші танцюють.

○

Вітер з півдня — море тихе.

○

Після бурі море тихе.



Поділимо на двох корову.

○

Лише в морі грізна акула.

Про смаки нічого не написано.

о

Маніок¹ у твані, а юка в пилу.

о

**Поки сокира туди та назад —
дерево спочиває.**



Мовив бугай, та тільки «му-у»!

о

**Одне дерево — на вугіль,
друге — щоб святих різьбити.**

о

І стіни мають вуха.

о

**У торговця милом як не впадеш,
то послизнешся.**

¹ *Маніок* — трав'яниста рослина, розповсюджена в Південній та Центральній Америці.



Очі завжди юні.



Блиск буває оманливий.



Муха сідає і на пиріг, і на кашу.



**Поспішиш — не здоженеш,
а тільки втомишся.**



Випадок — річ неписана.



Бережений кінь першим падає.



Цього добра аж надто.



За кожними дверима своє.



Золото і в твані блищить.





Ми моряки і морями блукаємо.

○

Кіт мовчить, коли кицька нявчить.

○

Яка плата, така й робота.

○

За стільки літ і осел здохне.

○

**По зернині раз у раз
мурашня збира запас.**



**Пес кусає не тоді, як роззявляє
пащу, а коли стуляє.**

○

**Кому щастить у грі,
не щастить у коханні.**

○

Не дивись як блоха: я ж таки не пес.

Комусь і плохий кінь до вподоби.

○

Поголос іде, наче куряви стовп.



Це нитки з одного полотна.

○

Німий каже те, що сліпий бачить.

○

Знесе нарешті квочка яєчко?

○

**З великого труда
рак голови позбувся.**

○

Відірвався, як рукава від жилетки.



Близнюки не з примхи родяться.

○

Серця й гаманці друзям відкриті.

Живіт повний — серце веселе.

○

**Якщо це спис — нехай б'є,
якщо м'яч — нехай котиться.**



Часом ліки гірші за хворобу.

○

**Чого від мула ждати,
як не брикання?**

○

Дарма, що кирпатий, аби дихав.

○

Голярів багато, а я все бородатий.



Щастя снується, поки не урветься.

○

Щастя ледь визирне і зникає.

**На одяг надто не надійся —
об цвях роздереться.**

о

Не бійся грому, бо вбиває блискавка.

о

Не варто бгати, бо нікому прасувати.

о

Не їж того, що курча дзьобає.



Не повчай у домі вчителя.

о

У мавпи в хаті не вчи кривлятися.

о

Грайся з ланцюгом, а не з мавпою.



**«Здоров'я нівроку», — сказав
умираючий.**

Хоче пальцем сонця торкнутись.

○

Хто бачив левицю з букетом гвоздик?

○

Руки чисті, як у вугляра.



Просить молока у курки.

○

**Живий упав, як мертвий,
а мертвий кинувся бігти.**

○

Плаває, мов камінь.

○

Навіть не зна, як мило називається.

○

Шукає чотири лапи у kota.



Одне діло — гітара, інше — скрипка.

**Якби замість метеликів
та корови літали...**

○

**Якби мавпи говорили —
на роботу б теж ходили.**



Наче не зна, де яйце покласти.

○

Ніхто не зна, де москіт поклав яйце.

○

**Що у серці ямсу¹ —
тільки ніж те знає.**

○

Вода, яку не п'єш, хай собі тече.



**Півень, який не співає,
щось у горлі має.**

¹ *Ямс* — багаторічна рослина тропіків та субтропіків; культивується як крохмалистий бульбоплід.

Це діло ще в повітрі висить.

○

Слова вітер разносить.

○

Слова і пір'їни вітер розвіває.

○

Кора дерево береже.

○

Голова з вухами радиться.



**Під кожним каменем
цвіркун ховається.**

○

Росте вниз, мов коров'ячий хвіст.

○

Ріка підіймається — гній спливає.

○

**Креветку, що заснула,
течія відносить.**

Індик ночує, де ніч його застане.



Колючка вогу знайде і сховається.



Мул і з поклажею шляху шукає.



**Черевик не до рук, а до ніг
одвіку звик.**



З котячої шкури черевика не вийде.



**Пес довірить кістку
лише власній пащі.**



Тут видно kota в мішку.



Гість мовчки їсть.



Жар червоний швидко холоде.



**То не птах, що на гілці
два постріли пересидить.**



Війне вихор — сміття летить.



Серед сліпих і одноокий — король.



Мухи до гною злітаються.



**Нащо холоду бажати,
як светра нема?**



Не добром, так лихом...



Спека — не від одягу.



**Не тому я горянин,
що прийшов із гір.**

Диму багато — вогню не видно.

○

Обличчя — дзеркало душі.



Полетіла черепаха, та панцир луснув.

○

Солодко стає в роті, та не надовго.

○

**Пірнула черепаха,
та підводним човном не стала.**



**Півреала за спасибі,
два реали — за гарбуз.**

○

Цап про все дізнається останнім.

○

Щастить, як тому кабанові.



**Добре там,
де нас немає.**



Все або нічого.



Серцю не накажеш.



Скипів, як вода для кави.



І помаранчам своя пора.



**Не годують ту курку,
що яєць не несе.**



Хоч шкура з вовка.



**Завжди хтось устряне
не до речі.**



Ми — погоничі і стрічаємося часто.

о

Той король, хто короля не бачив.

о

Старіший за дідового віслюка.

о

З лілеї — запах, з берега — вітер.

о

Чоловік не знічев'я стає вчителем.



**Прислужився пес млинові,
аж хвоста відтяло псові.**

о

Сядеш і на камінь — аби сісти.

о

Утік від ножа, та на плаху втрапив.

о

Така кістка — не для цього пса.

Що пересмажив, що не досмажив...



**Кинув їсти, як наївся —
значить, нічого не втратив.**

○

**Вод із неба в квітні сила,
всі стікають у барила.**

○

Така злива, що поїзд зупинить.



Вухо без голови не проживе.

○

І в травиці є очиці.

○

Всі стежки ведуть додому.

○

Цей чоловік — наче віл робочий.

○

Більше курчат на базарі, ніж півнів.



І тарган називає дитину сонечком.

○

Смокче, мов п'явка.

○

Їсть і точить, як та нігуа.



Переміна смакує найбільше.

○

Здаля шанувати легше.

○

**Сумно хвосту,
коли собаку відрубають.**

○

**З молодого плоду — цукор,
але й трута.**

○

І земля ненажерна.



**Наслідуюш ревно —
програсш напевно.**

о

Ходить, ніби яйця топче.



**Найгірше чує той, хто слухати
не хоче.**

о

Як і хвицне кобила, жеребця не вб'є.

о

Найкраще сміється останній.



**Був би барабан,
а барабанщики знайдуться.**

о

**Мертвій пантері
всяк на хвіст наступить.**

о

Зарізав курку, що несла золоті яйця.



Не відрізнити смороду від зарази.

◦

Остання мавпа завше тоне.

◦

**Така людина й за мільйон
не продається.**



Сонце в тінь не заходить.

◦

Пишну квітку треба доглядати.

◦

Як умієш правити, насвистуй і їдь.

◦

На цьому світ не зупиниться.



**...Що знає той, хто прислів'їв
не знає?**

ИБ № 141

ПОСЛОВИЦЫ И ПОГОВОРКИ КУБЫ

Составление и перевод с испанского
Москаленко Михаила Никоновича

Серия «Мудрость народная»

Сборник двадцатый.
(На украинском языке)

Видавництво «Дніпро»,
Київ, Володимирська, 42.

Редактор *В. Г. Струтинський*
Художник *В. М. Дозорець*
Художній редактор *В. В. Машков*
Технічний редактор *І. О. Селезнєва*
Коректори *А. В. Кудрявцева,*
Г. П. Михайлова

Виготовлено на книжковій фабриці
«Жовтень» республіканського
виробничого об'єднання «Поліграфкнига»,
Київ, Артема, 23-а.

БФ 35105.

Здано на виробництво 27.V. 1976 р.

Підписано до друку 7.IX. 1976 р.

Папір № 1. Формат 70×108^{1/84}.

Фізичн. друк. арк. 2,25.

Умовн. друк. арк. 3,15.

Обліково-видавн. арк. 2,395.

Ціна 24 коп.

Замовл. 1119. Тираж 50 000.

